

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษียร เตชะพีระ. 2538. วิวาทะโลกานุวัตร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- จิรพร วิทยศักดิ์พันธุ์. 2539. เมืองไทยในความคิดและความใฝ่ฝันของศาสตราจารย์ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ชลธิรา สัตยาวัดมณา. 2530. ผจญภัยร้อยเรียง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปลาตะเพียน.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช คำนำใน นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2539. สองหน้าสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2533. รัฐกับสังคม : ไตรลักษณ์รัฐไทยในพหุสังคมสยาม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย วินิจจะกูล คำนำใน นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2538. ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียน และอนุสาวรีย์: ว่าด้วยวัฒนธรรม, รัฐ และรูปการจิตสำนึก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- ธงชัย วินิจจะกูล. 2540. การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของอดีต : ประวัติศาสตร์ใหม่ในประเทศไทย หลัง 14 ตุลาคม. กรุงเทพมหานคร : โครงการ Global Competence Project.
- ธีรยุทธ บุญมี. 2543. พหุสังคมที่ยุติธรรม ทางออกของไทยในทศวรรษปัจจุบัน. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1013 (18 มกราคม) : 5-6.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2543.
- ประเวศ วะสี. 2517. จดหมายจากเมืองไทย. สังคมศาสตร์ปริทัศน์(มกราคม) : 58-71.
อ้างถึงใน อรสา ศรีสุขเสริม. แนวคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของ "เปลว สีเงิน": วิเคราะห์จากบทความในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการหนังสือพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

มาลี บุญศิริพันธ์. 2535. การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์ กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ประกายพรึก.

แมทิวส์, เดวิท. 2540. จากปัจเจกสู่สาธารณะ : กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง แปล และเรียบเรียงโดยฐิรวุฒิ เสนาคำ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. 2536. ชีวิตวัฒนธรรมกับความเชื่อในสังคมไทย. ใน เอกวิทย์ ณ ถลาง (บรรณาธิการ), มองอนาคต บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางของสังคมไทย หน้า 59-61. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิภูมิปัญญา.

ส. ศิวรักษ์. 2529. ความคิดที่ขัดขวางและส่งเสริมประชาธิปไตยของไทย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อักษรสาส์น, สถาบันปริดี พนยงค์ และกองทุนประดิษฐ์มุนุธรรม.

ส.ศิวรักษ์. 2537. ทำไมจึงตายเพื่อประชาธิปไตย วิพากษ์สังคมไทยหลังยุคพฤษภาทมิฬ (เหลน) ทรรษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมพันธ์.

สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2543. นิธิ เอียวศรีวงศ์กับบทบาทคอลัมน์นิสต์ในวงการสื่อสารมวลชน (เทปบันทึกเสียง). การอภิปรายในงานสัมมนา "ปราชญ์สามัญชน : นिति เอียวศรีวงศ์" เนื่องในโอกาสครบอายุ 60 ปี ของ ศ.ดร.นिति เอียวศรีวงศ์ จัดโดยสถาบันไทยคดีศึกษา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับสำนักพิมพ์อมรินทร์และมูลนิธิภูมิปัญญา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 10 พฤศจิกายน 2543.

สุจิตต์ วงศ์เทศ. 2542. นिति เอียวศรีวงศ์ นักปราชญ์แจ้ๆ. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 987 (20 กรกฎาคม) : 67.

สุภาภรณ์ จรัสพัฒน์ คำนำใน นिति เอียวศรีวงศ์. 2532. เชิงอรรถสังคมไทยในสายตา นักวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง.

สุมน อยุสิน. 2539. การสื่อสารในสังคม. ใน เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยกับสังคม หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อนุช อาภาภิรม. สัมภาษณ์, 15 พฤศจิกายน 2543.

อรสา ศรีสุขเสริม. 2538. แนวคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ของ "เปลว สีเงิน": วิเคราะห์จากบทความในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตภาควิชาการหนังสือพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. 2528. ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในทัศนะของ ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์
กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเกริก.

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์. สัมภาษณ์, 6 พฤศจิกายน 2543.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2543.

ภาษาอังกฤษ

Lasswell, H. D. 1948. The Structure and Function of Communication in Society.

In L. Bryson (ed.), The Communication of Ideas. p.250. New York : Harper and Brother.

McQuail, D. 1992. Mass Communication Theory : An Introduction. 2 nd ed.

London : SAGE Publications.

Siebert, F. S., Peterson, T., and Schramm, W. 1956. Four Theories of The Press.

Urbana : University of Illinois Press.

ภาคผนวก

หน่วยงานหนึ่งในเชียงใหม่เร่งการแยกขยะด้วยเครื่องขึงขยะไว้สองถึงตามจุดต่างๆ พร้อมทั้งแจกแผ่นพับแนะนำให้แยกขยะคล้ายกับว่าขยะจำนวนมากหนึ่งจะถูกนำกลับไปแยกให้หรือรีไซเคิลใหม่ได้

แต่การเก็บขยะของเชียงใหม่ยังไม่มีกำหนดทำในกรุงเทพฯ ฉะนั้น ขยะที่ถูกแยกไว้ก็จะถูกกองทิ้งลงกระเบื้องหรือถุง ก้นโดยไม่ได้แยก

ผู้บริหารของหน่วยงานนั้นให้เหตุผลว่าการแยกขยะจะช้า เป็นการฝึกแยกขยะ เพื่อว่าสักวันหนึ่งในอนาคตเมื่อเราสามารถรื้อฟื้นให้รีไซเคิลได้มันแล้ว จะได้แยกได้คล่อง

อนาคตที่ว่ามัน จะมาถึงในอีกปีข้างหน้าไม่ทราบได้ แต่ในปัจจุบันยังมีไม่รู้ว่าอะไรในเรื่องนี้มัน แล้วว่าเชียงใหม่มีปัญหาขยะเหมือนเมืองใหญ่ทั่วไปทั้งที่ทราบกันอยู่แล้ว

สถานการณ์ในการแยกขยะนั้นเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจไว้ว่าแยกขยะกันเป็นปีหรือเป็นวัน

แต่คิดว่าไม่น่าจะใช่ขอรับ เอกสารแผ่นพับที่มอบให้มาจะเพียงพอมสำหรับการทำงานโครงการแยกขยะ ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ข้อมูลเท่าที่แบ่งปัน

ในทางตรงกันข้ามด้วยซ้ำ คนคนไม่อยากจะแยกขยะแต่อย่างใดไม่อยากจะรู้การแยกขยะ ในเมื่อไม่รู้มันอยู่ดีมันบอกแล้วก็จะแยกไม่ออก ในที่พูดว่าเอาไปทิ้งที่นั่นนั่นนั่นเออ คนอยากแยกขยะไว้ที่นั่นเป็นผลมากกว่าเอาไปโดยใจจุดผลิตอยู่ดีเป็นปี

พื้นที่ที่จะมีกิจกรรม ยังมิจะมีอีกหลายอย่างที่ต้องทำขึ้นดูกันว่าโรงเรียนไหนจะมีผลผลิตอยู่อย่างจริงจัง เช่น กระดาษหนังสือพิมพ์ เป็นต้น แต่ปัญหาการทำให้กระดาษกลับสู่โรงรับซื้อกระดาษไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจทำให้ไม่คุ้มค่านะ ผู้รับซื้อกระดาษก็เปลี่ยนที่ตามบ้านจึงเลิกกันไปหลายเจ้า

คงต้องเฝ้าจัดการเข้ามาช่วย เช่น รวบรวมไว้ที่ใดที่หนึ่ง แล้วให้โรงกระดาษเอากระดาษกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น หรือใช้การนัดหมายให้พื้นที่นั้นให้มีอาสาสมัครออกรวบรวม เป็นต้น

อีกทำได้อย่างนี้ก็จะมีความร่วมมือในการที่จะแยกขยะกันเอาไว้ถึงหมอบแทนที่จะทิ้งทิ้งเป็นต้น

อีกหลายอย่างในชีวิตปัจจุบัน ระบุถูกนำไปใช้รีไซเคิลได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดการทางสิ่งของที่มีประสิทธิภาพที่รวบรวม

การจัดการสิ่งของนี้จะออกมาในรูปขององค์กรที่สนับสนุน แต่ต้องการชาวบ้านจะสามารถที่จะรวบรวมได้ก็ต้องอาศัยแรงจูงใจของผู้คนทั่วไปที่สนใจที่จะมีส่วนร่วมและแรงจูงใจของสมาชิก

ที่สมัครใจที่จะช่วยกันทำ ได้ผลดีของโครงการที่จะเกิดขึ้นแล้ว อะไรที่จะต้องเรียนรู้อย่างไร

ที่จะเรียนรู้อีกในเวลาอันรวดเร็วแล้วคือความสนใจของคนพลัดถิ่น เกิดความริक्तความสนใจในปัญหาส่วนและเกิดความสนใจกันทุกๆ ด้านมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะการเรียนรู้เป็นธรรม

การศึกษาแบบเผด็จการหลาม

ชาติของมนุษย์ พุดอย่างที่พระท่านสอนก็คือ ฉันทะที่จะแยกขยะเป็นเรื่องสำคัญกว่าเทคนิคการแยกขยะ มีฉันทะแล้วก็สามารถรื้อฟื้นเทคนิคนั้นได้ไม่ยากและอันที่จริงแล้ว ในโลกนี้ก็ไม่มีเทคนิคการแยกขยะที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับระดับของสังคมซึ่งไม่เหมือนกัน

และขึ้นอยู่ว่า สังคมนั้นๆ หนีบเอาอะไรไว้เรียนใช้ รีไซเคิลบ้างบ้างบ้าง

ผมหรือเรื่องนี้ขึ้นมาคือ ไม่ได้ต้องการพูดเรื่องขยะหรือสิ่งแวดล้อม แต่อยากชวนคุยเรื่องการศึกษารวมของไทย เพราะผมรู้สึกทรมานว่า การศึกษาไทยนั้นไม่ให้ความสำคัญแก่แรงจูงใจในด้านการเรียนรู้เลย แต่ผมกำลังสงสัยคือว่า ความไม่ใส่ใจต่อแรงจูงใจด้านการเรียนรู้ นั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะกับการศึกษาเท่านั้น แต่มีอยู่ในวัฒนธรรมของไทยด้วย อย่างน้อยก็วัฒนธรรมไทยปัจจุบันนะครับ

ก็เรื่องการแยกขยะที่ผมยกตัวอย่างมานั้นก็เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง แต่สะท้อนทัศนคติที่มีต่อมนุษย์อย่างหนึ่ง นั่นก็คือ มนุษย์นั้นมักจะบอกไม่ไว้ อยากให้เขาทำอะไรก็จับเข่าบีบลงไป และความรู้ย่อมสร้างบุคลิกภาพของเขา ฉะนั้น ก็จะโดนมนุษย์ชาวหลามตามก็คือถาวร

เมื่อรวมทัศนคติต่อมนุษย์อย่างนี้ เข้ากับการศึกษามิชอบการแก่ชั่ววอกขณะฉิบหาย

คืออยากให้เด็กทำอะไรเขาก็ทำ สิ่งนั้นลงไปแล้วก็หวังว่าเด็กจะเป็นอย่างที่เราอยากเอาไว้ เช่น เป็นคนสะอาด, รักระเบียบวินัย, ซื่อสัตย์, รักชาติ, รักความก้าวหน้า, ไม่เอาเปรียบสังคม, มีความสามาร, ฉะนั้น ฯลฯ เด็กหัวอ่อนก็ขึ้นรับจนกลายเป็นชาวหลามที่สอบได้ก็ไป

แล้วในที่สุดเราก็พบว่ามนุษย์ใหญ่ที่ไม่ได้มีคุณสมบัติอย่างการศึกษา วิชาเอาไว้เต็มไปหมดผมไม่กล้าประกาศว่า วัฒนธรรมไทยที่เห็นคนเป็นกระบอกไม้ไผ่เช่นนี้มันแค่โบราณแล้ว เพราะผมก็ไม่ทราบเหมือนกัน

แต่ผมคิดว่ามันคือคนเราพยายามจะรับเอาธรรมฝรั่ง เราคิดว่าเราจะเลือกสรรเอาเอาธรรมฝรั่ง เราคิดว่าเราจะเลือกเอาธรรมฝรั่งส่วนที่เราต้องการอัดลงไว้ในสังคมเราโดยการบ่มอัดไว้ในหัวของผู้ได้รับการศึกษา ตั้งแต่นั้นมาเราก็เห็น

คนเหมือนกระบอกไม้ไผ่สำหรับไว้บ่มเก็บเอาธรรมฝรั่งเท่านั้น

ตั้งแต่นั้นมา เราก็ไม่ให้ความสำคัญแก่แรงจูงใจในการเรียนรู้เลย แรงจูงใจสำหรับเราแล้วเรียนในโรงเรียนก็คือจะได้จบไปเป็นเจ้าคนนายคน ซึ่งจะบรรเทาทุกข์และสังคมก็ทุกข์ให้พ้นในเวลาไม่นานน่าจะจริง อึดร้อนมากโอกาสเป็นอิสระแก่คนนอกสมัยนี้ของด้วยซ้ำ

ในขณะที่เรากำลังเรียนก็อ่านตำราเอาการเรียนรู้อยู่

การเรียนรู้อาจได้หมายถึงพยายามจดจำสิ่งที่ครูพยายามอัดลงไว้ในกระบอกไม้ไผ่ แต่หากถึงความพยายามจะหาคำตอบด้วยตนเอง และในกระบวนการนั้นก็ก่อให้เกิดความนับถือไปอีกโดยไม่สิ้นสุด

คนเราจะ "รู้" อะไรจริงไม่ได้เลย ถ้าไม่เรียนด้วยตนเอง แม้แต่สิ่งที่คุณสอนนั้น ถ้าไม่ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจด้วยตัวเองแล้ว ก็ได้แค่จำๆ ไว้เท่านั้น จึงเป็นเพียงความทรงจำไม่ใช่ความรู้

ทั้งหมดที่ว่าโรงเรียนทำลายการเรียนรู้เพราะโรงเรียน, หลักสูตร, การวัดผล, การวางเป้าหมายการศึกษา, การสอน ฯลฯ ส่วนไม่ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ ในขณะที่ตัวนักเรียนบางคน, ส่งไทย หรือปิดกั้นความอยากรู้อยากเห็นของมนุษย์คือด้วย นานเข้าเด็กก็สูญเสียธรรมชาติส่วนนี้ไป

ครับ คุณสุเมธธรรมชาติเพราะว่าความอยากรู้อยากเห็นเป็นธรรมชาติของมนุษย์ทุกคน ปัสอดเด็กไว้กับสิ้นชีพเขาก็จะรู้คิดค้นอะไรไปหมดปัสอดเขาไว้กับของเล่น เขาจะแกะออกดูข้างในก็จะหมั่นคิดเพราะอยากรู้อยากเห็น และการได้รู้ได้เห็นหรือการได้เรียนรู้มัน คอบสนองสติปัญญาของมนุษย์

แต่ถ้าสติปัญญาถูกห้ามปรามจัดจวางด้วยประกาศต่างๆ ไม่เป็นเวลาต่างๆ เช่นในโรงเรียนแล้ว คนก็จะเรียนรู้อะไรที่ไม่เรียนรู้อะไรเพราะการเรียนรู้อะไรก็ตาม เช่น สอบตก เป็นต้น

เมื่อปราศจากการเรียนรู้ การศึกษาใน

โรงเรียนและมหาวิทยาลัยของไทยจึงเห็นแต่เพียงการจัดจำเทคนิค ซึ่งก็เหมือนกับปรัชญาการศึกษาของไทยที่มองคนเป็นกระบอกไม้ไผ่พอดี

เทคนิคเป็นเรื่องต้องฝึกปรือ เช่น การแยกขยะก็ต้องฝึกปรือ เพราะการแยกขยะกลายเป็นเทคนิค ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของความพยายามจะรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องใช้จินตนาการและการเรียนรู้คิดค้นหาเทคนิคที่เหมาะสมต่างๆ

ถ้าเทคนิคกลายเป็นเนื้อหาของการศึกษาแทนการเรียนรู้

เทคนิคก็เป็นเรื่องซึ่งที่ออกด้าน แม้แต่เทคนิคการวิจัยว่าวรรณคดีและคนศรีกรุงก็จริงก็ออกด้านได้เท่ากับเทคนิคการสร้างเรือนเหมือนกัน

เพราะเราได้รับการศึกษาเหมือนกันนี่ จึงทำให้เรามองอะไร ไม่เห็นเทคนิคออกก็ไปฝึกก็

ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจรรยา, น้ำท่วม, ฝนแล้ง, เงินเฟ้อ, ทุนคด, หรือปัญหาการเมือง ฯลฯ

อันที่จริงจะจัดการศึกษาอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับทัศนคติว่าคนคืออะไรเป็นอย่างไรบ้าง การที่การศึกษาไทยกลายเป็นการจัดจำเทคนิคเช่นในทุกวันนี้ ก็เกิดจากการที่เรามีทัศนคติต่อคนว่าคือกระบอกไม้ไผ่

ทัศนคติต่อคนเช่นนี้เกิดขึ้นได้อย่างไรผมก็ไม่ทราบ เราชอบแต่เข้าใจว่าไม่ได้มาจากพุทธศาสนาเพราะพุทธศาสนานั้นแรงจูงใจหรือฉันทะเป็นเหตุสำคัญอันแรกของความสามาร และนอกจากนี้พุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นอันอย่างยิ่ง

ปรัชญาการศึกษาฝรั่งที่ไปท่องๆ กันมาจากเมืองนอกนั้น ก็ไม่ได้มองคนเป็นกระบอกไม้ไผ่

อย่างนี้

อย่างที่เราว่ากันมแหละครับว่า วัฒนธรรมเป็นหัวใจของการพัฒนาทุกอย่าง การพัฒนาการศึกษา (ซึ่งไม่ได้แปลว่าผลิตคนงานให้เพียงพอกับโรงงานอุตสาหกรรม) ก็ขึ้นอยู่กับการวัฒนธรรมเป็นหลักอย่างยิ่ง เพราะทัศนคติที่มีต่อมนุษย์นั้นคือหัวใจของวัฒนธรรมเลยทีเดียว

จกกะเหรี่ยงท่องเที่ยว

ท่านเข้าคุณอนุมากราชชวน เคยอธิบายว่า จุกไว้ทุกข์นั้นมาจากกาฬการหาสีร่างกายเพื่อไม่ให้ผีของคนที่ตายเข้าได้ คนไทยไม่ใช่ใช้สีผ้าเป็นจุกไว้ทุกข์ จนกระทั่งรับเอาธรรมเนียมมุ่งขาวแบบจีนมาปฏิบัติในสมัยรัตนโกสินทร์นี่เอง ในส่วนการโกนหัวนั้น ถ้าไม่รับของจีนมาพร้อมกันก็คงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมานานแล้ว และการโกนหัวก็เป็นกาฬการแต่งกายเพื่อไว้ทุกข์อีกอย่างหนึ่ง

นี่เป็นการแต่งกายตามกาละ กาละและเทศะกำหนดการแต่งกายของคนใน ทุกวัฒนธรรม เพียงกำหนดครีวต่างกันเท่านั้น ชื่อ กำหนดเหล่านี้มีละเอียดยิบซ้อน บอกสถานะการสมรสของผู้แต่งบ้าง, บอกให้รู้ว่ากำลังเข้าไปอยู่ในพื้นที่ที่พิเศษบางอย่างบ้าง, บอกให้รู้สถานะทางสังคมบ้าง

แต่ความเข้าใจคำว่า "แต่งกาย" ไม่ได้หมายความเพียงเสื้อผ้าเท่านั้น แต่รวมไปถึงทรงผม, ผี และกาฬการโกนผม, การประดับผม, กำไลมือและเท้า, แหวน, สายข้อมือ ฯลฯ

กล่าวโดยสรุปก็คือ เสนอกายของตัวแก่สังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามแต่กาลและเทศะที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม โลกสมัยใหม่ทำให้การแต่งกายง่ายเข้า คำกาลและเทศะที่ใช้เครื่องแต่งกายไม่สู้จะต่างกันมากนัก

ถึงกระนั้น ก็ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับกาลและเทศะในการแต่งกายอยู่บ้าง แม้ว่ายุคสมัยของอาชีพที่ทำงานข้อกำหนดเหล่านี้จะอ่อนแอแรง แต่วัฒนธรรมการทํางานนั้นให้กลายเป็นสิ่งที่หนีไม่ได้ เช่น การไหว้ครู, หรือการให้ของขวัญของคู่ชาย เป็นต้น

ข้อกำหนดการแต่งกายในวันธรรมด้างๆ ยังพอมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่บ้าง ตรงจนกระทั่งถึงธรรมเนียมปฏิบัติวันธรรมด้างๆของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่ไม่เคารพกาลและเทศะของการแต่งกายเลย ผิดจากคนต่างประเทศโดยทั่วไป เพราะคนต่างประเทศนั้นแม้ว่าไม่รู้จักกาลเทศะของการแต่งกายในสังคมที่ตนไปเยือน แต่ก็มักจะใช้ข้อกำหนดของสังคมตนเองเป็นเกณฑ์ในการแต่งกาย

อย่างไรว่ามักจะมีหรือมีคนพันธุ์บริหารผู้ป่วนในเมืองไทยเสมอ เพราะหมอมือมอดลศูทออกในโอกาสใดๆ เลย

ผู้คนที่ท่องเที่ยวไปจีนมีแต่ข้อกำหนดการแต่งกายของสังคมตนเอง

คนที่จุกในกลุ่มชาติพันธุ์นี้มีเวลาพอไม่กี่วัน และตั้งใจดีแต่จะปฏิบัติตนให้เป็นนักท่องเที่ยวที่ขมขื่นว่าจะอย่างไรก็ตามผู้คนที่จุกไว้ทุกข์ต้องแบกในสังคมของตนเองลง นับตั้งแต่พื้นที่การงานไปจนถึงคำนิยามต่างๆ และแบบแผนประเพณีทั้งหลายที่ปรากฏ เมื่อวางของศพแล้วแล้ว ก็ไม่ได้คิดจะไปบอกของคนอื่นแล้วเป็นเจ้าของสังคมที่ตนไปเที่ยวขึ้นในทันที แต่จะว่าไม่บอกเลยก็ได้ ดูเหมือนมีชุดประจำเผ่าพันธุ์ของนักท่องเที่ยวอยู่กระมัง นักท่องเที่ยวบางองค์คงต้องสวมชุดนี้ ทั้งๆ ที่ไม่รู้จักสมควรอยู่บ้าง

หนึ่งในชุดประจำเผ่าพันธุ์นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะจากโตเกียววันตกที่ท่าอากาศยานในเมืองไทย เห็นจะใช่ก็เก๋เกินและกาลางชาตินะ

เนื่องจากผมเองไม่ใช่คนจีนจะเบี่ยงในการแต่งกาย และอาจจะแหกข้อกำหนดของสังคมไทยอยู่เสมอๆ ผมจึงไม่รู้สึกว่าจะอะไรกับชุดประจำเผ่าพันธุ์นักท่องเที่ยวนี้ ยกเว้นอยู่คือคือก็ช็อกกับวิธีของนักท่องเที่ยว

หลายครั้งที่มีคนและคนไทยอื่นๆ ตัวละมังที่ ต้องทนกับกลิ่นจกกะเหรี่ยงนักท่องเที่ยวในยานพาหนะไปตลอดเส้นทาง ตรงนี้ผมรู้สึกไม่ค่อยชินธรรมกับเขตนัก

เพื่อไม่ให้เข้าใจผิดว่าความว่าความนี้เกี่ยวกับการเหยียดผิว ผมจึงควรกล่าวด้วยว่า ตามจุกของผมแล้ว คนไทยหรือฝรั่งก็ล้วนมีกลิ่นทั้งนั้น เพียงแต่มีกลิ่นต่างกัน จะเป็นเพราะอาหารหรืออื่นก็ไม่ทราบได้

จุกผมไม่คุ้นกับกลิ่นแรงๆ จึงรู้สึกว่าอึดอัดกว่า และถึงอย่างไรถึงเป็นคนไทยก็ไม่ควรสวมเสื้อกลิ่นแรงๆกับกลิ่นจกกะเหรี่ยง แต่ก็ไม่ควรใส่ชุดจีนกันไปอยู่แล้ว

ถ้าจะออกกระเป๋บห่านสวนเสื้อกลิ่นแรงๆ เช่น ไรท์, เรียมด์ และเครื่องปั่นจะดีไหม ผมว่าดีนะ แต่ผมก็เชื่อว่ามีคนไทยอีกหลายคนจะท้วงว่า กลิ่นคอลล่าร์เต่า หอมโทน ถ้าหอมก็ดีก็ทนกลิ่นจกกะเหรี่ยงต่อไป

ข้อนี้แหละครับที่ผมคิดว่าเราไม่ควรยกขึ้นมาเถียงกันจริงๆ จังๆ นั่นคือระหว่างเราจะได้เข้าประเทศกับความสงบสุขและสิทธิคามวิถีชีวิตของเรา

เผ่าพันธุ์นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะจากสิงคโปร์ ก็

จะประสพเคราะห์กรรมคล้ายกันไปตลอดทาง

ผมไม่ทราบหรอกครับว่า มารยาทของคนสิงคโปร์เป็นอย่างไร แต่เท่าที่ได้เคยได้เข้าไปในสิงคโปร์ไม่กี่ชั่วโมง ผมพบว่าไม่แตกต่างขนาดนี้

นี่ว่าเป็นธรรมเนียมคนครับ เพราะอย่างที่บอกแล้วว่าคนที่จุกขึ้นมาในภพของนักท่องเที่ยวเนี่ย ตั้งใจมาแต่ต้นแล้วว่าจะไปต่อเลยตนเองจากข้อบังคับต่างๆ ที่ตัวเองแบกกลับไปให้หมดทุกอย่างนี่ก็ในช่วงที่จุกอยู่ในภพของนักท่องเที่ยว

ผมเคยเห็นภาพที่สะท้อนใจว่า เห็นที่วัดพระธาตุป่าปางหลวง วันนั้นเป็นวันพระ จึงมีชาวบ้านนำเอาดอกไม้ธูปเทียนมาทำบุญที่พระวิหารจำนวนมาก

ขณะที่มีผู้ไปกราบพระอยู่ปลุกๆ นั้น นักท่องเที่ยวก็เดินกรายทั่วหน้าหน้าบูชาก็เต็มครีวไปหมด แสดงผลสรุปว่าไปเที่ยวพระวิหาร จนไม่รู้ว่ามีอีกความพระหรือการบูชานักท่องเที่ยวที่อื่นแน่

ใครที่เคยไปวัดพระธาตุป่าปางหลวงก็คงทราบแล้วว่า ช่วงที่สร้างนั้นช่างก่อสร้างอย่างถึงจะสร้างโรงพระวิหารให้เป็นสถานที่สงบไว้จับใจใครคนไหน แสดงที่สื่อสลดหลังจากผู้สร้างแล้วมาปิดกรรมทางเหนือ ไม่สร้างจำ แต่ก็ไม่มีที่มจกกันเข้าไป ให้ความรู้สึกเยือกเย็น ผสมกับลมที่พัดผ่านกำแพงแก้วมาเรื่อยๆ ทำให้เบาบางและเบาใจจนน่าพิศวง

พระวิหารของวัดสวนใหญ่ในจังหวัดขอนแก่นเป็นที่ไวพระพุทธรูปหรือพุทธเจดีย์ด้วย เป็นสถานที่สำหรับชาวบ้านใช้ไหว้พระ สวดมนต์ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าเพียงการไปกราบบูชาก็ดีหรือเลย แต่หมายถึงการได้สมาธิจิตมา จากการศึกษาแบบด้วย

เจ้าหน้าที่ของพระวิหารก็รู้สึกอึดอัดกับนักท่องเที่ยวที่เอาไปเสีย ไม่ว่าช่างผู้ก่อสร้างจะอยู่เฉยๆแต่ไหน ไคน้จกกันแล้วหรือว่าคอกขางนี้ พระวิหารก็ไม่สามารถทำหน้าที่ของตัวเองต่อไปได้

จะประสานอีกคนไว้ให้เข้ากับการสวดมนต์ของชาวบ้านอย่างไร จึงจะพอดี ไม่มีฝ่ายใดเสียหมด และไม่มีฝ่ายใดได้จนหมดอย่างนี้ เป็นเรื่องน่าคิดในปุณเมจซึ่งไทยแลนด์เป็นอย่างดี ●

นิตี เอี่ยมศรีวงศ์ อยู่ก่อนแต่ง

ผมคิดว่าเรามีนักศึกษาวัยรุ่นกับเงินสามสิบล้านบาทน่าจะสบายแล้ว จึงไม่รู้สึกแปลกใจกรณีที่เกิดเป็นข่าวขึ้นมาในช่วงนี้

ที่แปลกใจจะออกจะขบขันแก่นักศึกษาคณะนั้นคือทั้งเราอนุญาตจากสถาบันเป็นการพิเศษเท่ากับประกาศสถานภาพการสมรสตามที่ เป็นเจ้าหญิงตัวจริงอย่างตรงไปตรงมาเท่านั้น การประกาศนี้ไม่เพื่อแต่ให้คนอื่นรับรู้ แต่ต้องการรับรองสิทธิอันที่พึงได้รับของตนด้วย เช่น หากกรณีเกิดตั้งครรภ์ขึ้นมา ก็ไม่จำเป็นต้องทำแท้ง หรือถูกจับไปส่งออกจากความเป็นนักศึกษาจากต้น (อันเป็นธรรมเนียมชั่วร้ายอย่างหนึ่งที่เราบัณฑิตบางมหาวิทยาลัย โดยไม่คิดจะเคารพระบอบศึกษานักศึกษาที่ดีควรไว้ และ/หรือเด็กที่อยู่ในควรว/สอ...ในขณะที่เราพูดถึงหนุ่มฮอว)

แต่คิดว่ากรณีนี้มีความซับซ้อนมากกว่าการนำเอาเหตุการณ์ "อยู่ร่วมกัน" โดยๆ ออกจากการพิจารณาไม่ได้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สถาบันการสมรสในสังคมไทยอย่าง ที่ ส.ส. หญิงและผู้นำสตรีบางคณะกระทำอยู่ เพราะถ้าพิจารณาเหตุการณ์โดยๆ ก็มักจะล้มเลิกก่อนรวมกันจริงๆ ของไทยว่า ลูกผู้หญิงเองรักจนลจนตัว และยุติธรรมอย่างนี้จะทำให้สถาบันการสมรสสิ้นคณม์ได้อย่างไร

ถ้าวัฒนธรรมไทยหมายถึงสิ่งที่พูดถึงกับที่อ้างนี้ วัฒนธรรมไทยจะไม่มีที่อยู่นี้สังคมไทยปัจจุบัน นอกจากในพิธีอภิเษกและคณะกรรมกรออกถึกันแล้ว เท่านั้น

การร่วมเพศนอกสถาบันการสมรสนั้น เคยมีมาก่อนในวัฒนธรรมไทยหรือไม่? ถ้าดูจากกฎหมายศาสนาและ หรือกฎหมายเก่าที่ใช้กันมาตั้งแต่กรุงศรีอยุธยาจนถึงรัชกาลที่ 5 ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ามี ที่อยู่ในรูปการเป็นคู่มีคนอื่นไปจนถึงแบบได้เสียกับลูกสาวเรา ซึ่งกฎหมายเขียนเป็นการละเมิดอย่างหนึ่ง

ฉะนั้น ไม่ว่าคนไทยจะสอนลูกสาวมาอย่างไรก็ตาม การออกนอกคู่ทางนี้มีอยู่ ส่วนจะมากน้อยแค่ไหน ไม่มีสถิติที่ระบุมาได้

แต่ที่น่าสนใจกว่านั้นก็คือ การร่วมเพศในวัฒนธรรมเดิมของไทย แม้ที่ทำกันโดยนัยแต่สถานที่ยังจะเกี่ยวข้องกับสถาบันการสมรสอย่างมาก ผู้ชายไทยคิดอย่างเดียวกับขุนแผนว่า ตัวได้ผู้หญิงคนไทยแล้ว คนนั้นคือ "เมีย" ส่วนจะเป็นเมียคนที่ทำไหว เป็นเมียหรือคนอื่น

ยิ่งไปกว่านั้น การดูแลรักษาหรือการแยกได้เสียกันเป็นส่วนหนึ่งของการสมรส จะพูดว่าเป็นส่วนหนึ่งของ "พิธี" แต่ส่วนที่ถึงได้ถ่ายทอดกันมาอยู่

เรื่องนี้พบทั่วไปในตำนาน, วรรณกรรม และคดีชาวบ้าน

พอได้เสียกันแล้ว ถ้าพ่อแม่ฝ่ายหญิงจับได้หรือฝ่ายหญิงเกิดท้องขึ้นมา ก็จะมีพิธีชุธามาซึ่งก็คือพิธีแต่งงานในสมัยนี้แหละ หรือฝ่ายชายอาจชู้หรือเป็นฝ่ายประกาศเสียเอง เพื่อผูกมัดให้ทางครอบครัวฝ่ายหญิงด้วย

ในสังคมชนบทจนเมื่อไม่นานมานี้ นักมานุษยวิทยาที่เข้าไปศึกษาหมู่บ้านห่างไกลการรบกวนว่าหญิงสาวไทยมีพิธีในการเลือกคู่เป็นส่วนใหญ่ เรื่องนี้ไม่น่าแปลกใจอะไร เพราะความแตกต่างทางฐานะและฐานะถูกและศีลธรรมของคนในชนบทสมัยนั้นมีไม่มากนัก

เฉพาะในเมืองซึ่งมีความแตกต่างทางสถานภาพสูงเท่านั้น ที่เน้นคำสอนเรื่องให้ผู้หญิงรักนวลสงวนตัว ไม่ให้ล้นในการเลือกคู่

ผมคิดว่ากล่าวได้ว่าว่า แม้แต่การเน้นคำสอนนี้ ก็ที่ห่างไกลในวรรณกรรมไทยเป็นพิเศษเมื่อค้นคืนในลึกลับที่นี้เอง วรรณกรรมออกอุบายไม่ได้พูดชัดเจนแต่ไปเน้นการปฏิบัติบ้างสามสิบล้านบาทกว่า ทั้งนี้ เพราะศีลธรรมที่คนบางกลุ่มมีการแบ่งขงกลุ่มสถานภาพที่ซับซ้อนขึ้นกว่าอุบาย

ฉะนั้น การ "เลือกคู่" ของชนกลุ่มคนบางกลุ่มจึงไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ที่ออกมาจากตะวันตก แต่เป็นกระแสที่สืบมาพื้นเมืองซึ่งมีมานานแล้วในปักษ์บว

แน่นอนว่า กระแสปัจเจกชนนิยมจากตะวันตกในปัจจุบันช่วยกระตุ้นให้ความรักกลายเป็นเสรีภาพในการเลือกเพศปัจเจกบุคคลไปได้

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญกว่าเสรีภาพในการเลือกคู่ก็คือความมั่นคงในสถาบันการสมรส ซึ่งเราปฏิเสธไม่ได้ว่าทัศนคติหลายอย่างมาในปัจจุบันนั้นมันส่งต่อส่งงานปกติที่ไม่ได้อยู่กันก่อนแต่ก็ก็ตาม

ถ้าจะห่วงใยกันจะห่วงใยเรื่องนี้นามากกว่า

ความมั่นคงของสถาบันการสมรสในวัฒนธรรมไทยถ้าไม่ได้ขึ้นกับการกระทำของผู้มีตัวมีผีหรืออย่างเดียว แต่การแต่งงาน (แม้แต่เลือกคู่กันเองโดยเสรี) ก็คือเอาครอบครัวละชุมชนของทั้งสองฝ่ายให้มามีส่วนร่วมร่วมความมั่นคงของสถาบันการสมรสไปด้วย

ที่ธรรมนิธิตกาศหนังสือว่า "เสียใจ" นั้น ที่จริงก็คือการรับเอาผู้ชายและเพศหน้าที่ซึ่งเป็นตัวของลูกสาว เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนญาติที่นับถือมีสายเลือดกัน และเข้าเป็นส่วนหนึ่งของ

ชุมชนนั้นเอง... มีหน้าที่บทบาทและความคาดหวังของคนอื่นๆ ซึ่งต้องปฏิบัติ

และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของไทย ทำให้เราต้องการสมรสจากฐานของปัจเจกบุคคลไปตลอดแล้ว คือเน้นคิดแต่การเลือกคู่ไปจนถึงการตั้งครอบครัว ระบบเศรษฐกิจและสังคมก็เอื้อที่จะให้

ฐานะของปัจเจกบุคคลเสียด้วย

ความมั่นคงของสถาบันการสมรสในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับคนสองคนจะช่วยกันประคับประคองไว้ได้หรือไม่

แล้วสังคมไทยเตรียมรับความเปลี่ยนแปลงของสถาบันการสมรสครั้งนี้ได้อย่างไร? และคิดว่าทบจะไม่ล้ม

เช่น ในหลักสูตรการศึกษาระดับใดบ้างที่เราเตรียมปัจเจกชนให้มีความสามารถในการรักษาสถาบันการสมรสให้ยั่งยืน ก็จะต้องไม่ล้มเสียได้

แต่ถ้าไปเป็นงานของครอบครัว แต่ในขณะเดียวกัน ครอบครัวก็เปลี่ยนกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ความสามารถที่จะมีบทบาทและหน้าที่อบรมในเรื่องนี้ก็ลดลงไป

ยังไม่พูดถึงว่า ครอบครัวอีกจำนวนมากก็แตกแยกอยู่ในสทรวริ มีคนคิดว่าเป็นผู้ช่วยอายุชีวิตครอบครัว

ครัว แล้วถึงกับโยนการขาดคำปรึกษาให้แก่ครอบครัว ที่มีปัญหา ความเครียด ความรุนแรงและมี... (text continues but is partially obscured)

แล้วอีกคนหนึ่ง... (text continues)

คุณไปเยี่ยม... (text continues)

นี่คงเป็นเหตุผลให้แนวคิด... (text continues)

ด้วยเรื่องของการรักแท้... (text continues)

แต่ทุกคนก็รู้ว่า... (text continues)

ถ้าผมคงสถาบันการสมรสไทยปัจจุบันจากมุมมอง... (text continues)

สตีลการหย่าร้างของเรายังไม่สูงเท่ากับสังคม... (text continues)

นี่ก็เหมือนกัน... (text continues)

โดยส่วนใหญ่ไปหมดแล้ว... (text continues)

ปัญหาของวัฒนธรรมไทยปัจจุบันนี้... (text continues)

อยู่ที่ มีคนทำผิดถึงทำผิดมากๆ... (text continues)

นี่ก็เหมือนกัน... (text continues)

ทางเศรษฐกิจ สังคม... (text continues)

ภาษาไทยวันละคำ

“คุณ” แปลตามพจนานุกรมว่าผู้ เคารพหรือผู้เคารพใครสักคน...
 ความเป็นไปเช่นนี้ ทำให้คุณคำเดียวใน
 ภาษาอังกฤษกับภาษาไทยต่างกัน
 มากทีเดียว...
 ...

เหมือนคำว่า เลือดสด, โลหิต, มังกรวน,
 ...

อันที่จริงมันก็ยากให้ดูจริงซึ่งไทยไม่จำเป็น
 คนไทยทุกคนก็รู้คุณแล้วว่าคุณความแปลว่าอะไร
 ...

คุณความเป็นการอุทิศหรืออุทิศใจไม่ได้ใช้ภาษา
 ไทยหรือที่ เขามีได้ เช่น พระเจ้ากับเพื่อนบ้าน
 ...

ถึงมีความหมาย แต่มันก็ต่างกันในเรื่องคำคุณ
 ...

ฉะนั้น เราอาจดูความกันด้วยความสภาพก็ได้
 ...

อย่างเมื่อตอนที่ท่านนายกฯ ให้สัมภาษณ์หลัง
 ...

แปลว่าบางคนก้างท่านก็อาจวางเฉย และซี
 ...

หนึ่งสี่ทิมที่จะรายงานข่าวใด หรือวิพากษ์
 ...

ผมคิดว่าคำพูดอย่างนี้คือการ “ดูความ”
 ...

ทานองเดียวกับที่ท่านเสนาธิการพรรคประ
 ...

หนึ่งสี่ ทิมที่
 ข่าวสดว่า “...
 ...

ถ้าไม่ใช่บุคคล
 ...

...

นี่ก็ในคราว “คุณ” ...
 ...

คุณคน เพราะคุณคนแปลว่าผู้ไปใช้
 ...

...

...

...

...

...

...

เมื่อตอนที่ลูกคนแรกผมเกิด คุณลุงของผมคนหนึ่งชื่อ ท่านทนายวาทิน เกอร์เบ็ค พิลิปส์ ได้มอบของขวัญชิ้นหนึ่งแก่ลูกผม คือหุ้นของบริษัทปูนซิเมนต์ไทย สองหุ้น...ตอนนั้นยังไม่เกิด เทรนในเมืองไทย ท่านไปซื้อมาได้ยังไงก็ไม่ทราบแต่มีชื่อเสียงเรียงนาม ของลูกผมถูกตั้งชื่ออย่าง

คุณลุงบอกว่าทำให้หุ้นเป็นของขวัญก็เพื่อจะทำให้ผมมองเห็นคุณค่าของเงินของหุ้นนิคมแบบอเมริกัน เพราะได้แบ่งผลมาจากความอาชีพเป็นนายทุน (หรือพ่อกัน) ไปในพรคนแล้ว

แม้ว่าปูนซิเมนต์ไทยมีการเพิ่มทุนอีกหลายครั้ง ผมในฐานะผู้ดูแลทรัพย์สินของลูกไม่ได้ซื้อหุ้นเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลต่างๆ ว่าเขาตกถูกหุ้นให้เฉพาะผู้ที่ถือหุ้นนับตั้งแต่ 5 หุ้นขึ้นไปเท่านั้น ลูกผมจึงไม่มีสิทธิ์ซื้อถูกหุ้นสักครั้งเดียว

ผมจึงเป็นพ่อนายทุนสองหุ้นสืบมาจนทุกวันนี้ แล้วก็เลยทำให้ผมไม่ได้ซื้ออะไรเกี่ยวกับหุ้นนิคมแบบอเมริกันเพิ่มขึ้นจากการเป็นนายทุน ถ้าจะรู้จากทางอื่นมาบ้าง แบบบุง ปลาจุก ก็ไม่ทำให้ผมเพิ่มขึ้นหุ้นนิคมแบบนั้นเสียด้วย

คติคติของหุ้นนิคมอเมริกันนั้น ไม่ใช่ว่ากระจุยกระจายหุ้นวันมีของจะคนพองไม่ก็

คนส่วนใหญ่ร่วมเป็นเจ้าของหุ้น และมีส่วนได้เสียกับการดำเนินงานของกิจการต่างๆ ไม่ได้

คำอธิบายในเชิงอุดมคติก็คือ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของบริษัทก็จะมีจำนวนมากซึ่งจะทำงานอย่างที่สำคัญ

หนึ่งก็คือ คอยควบคุมดูแลให้ผู้บริหารบริษัทคัดกรองทุจริตของบริษัท

สองก็คือ เกิดการถ่วงดุลระหว่างสามฝ่ายในการประกอบการ สามฝ่ายที่ว่านี้คือ ผู้จ้าง, ลูกจ้าง และสังคม

เช่น ผู้จ้างเอาเปรียบลูกจ้างเกินไป ลูกจ้างจึงถือหุ้นบริษัทด้วยก็อาจมีกำลังที่จะประนีประนอมการบริหารและดำเนินการของบริษัทได้ ในขณะที่

ที่ผู้ถือหุ้นอื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม ย่อมไม่ออกหากเห็นการเอาเปรียบลูกจ้างเกินไป

เพราะจะก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจในระยะยาวอันจะมีผลกระทบต่อกันเองด้วย ก็จะ

รู้สึกเสียใจที่ตัวมีในฐานะผู้ถือหุ้นบังคับให้บริษัทไปเลือกการดำเนินงานอันเกิดความเป็นธรรมขึ้น

แต่ข้อได้เปรียบหากในอุดมคติก็เป็น ข้อที่ที่ส่วนมากบริษัทมีคือเป็นที่ยอมรับของ

เพราะอื่น ๆ ใจของมันก็อาจจะอยู่กับหน่วยงานนั้นอยู่ด้วย แม้ว่าบริษัทอาจจะประกาศว่าเป็นบริษัทเอกชนแล้ว หากสมมติเป็นแค่ที่ที่ออกสื่อ

ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

มีอยู่ ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

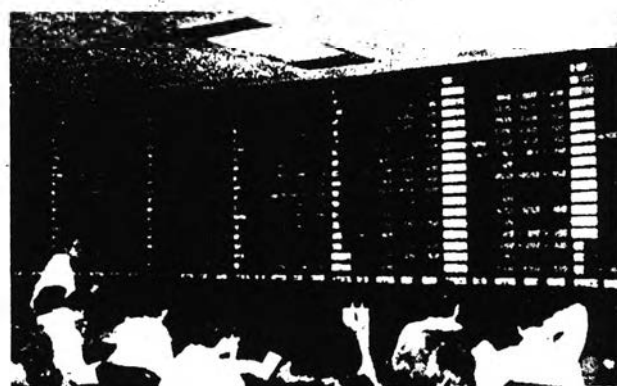
ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

ซึ่งก็คือการที่ผู้ถือหุ้นจะ

ทุนนิยมแบบอเมริกัน

ก็เป็นการลงทุนเพื่อหากำไร ชื่อๆ ง่ายๆ กันไปตามแต่จะเกิดกำไรและทำกำไร การซื้อหุ้นกลายเป็นการเล่นหุ้น

และเมื่อความหมายของการซื้อหุ้นลดลงเหลือเท่านั้น ผู้ถือหุ้นรายย่อยเหล่านี้ก็ไม่สนใจอะไรในตัวไม่มีอำนาจจะไปจัดการได้ นอกจากกำไร

แรงงานที่ถือหุ้นของบริษัทที่ตัวทำงานอยู่รู้ดีว่า ไม่สามารถเอาอำนาจของหุ้นกระชื้อของของ

คนไปต่อรองอะไรได้ จึงหันไปหาอำนาจต่อรองของตัวเอง ยืนคิดแต่การเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงาน ไปจนถึงการไม่ให้ความภักดีกับบริษัทใน

รูปต่างๆ เช่น ทนลงเสียงงาน, เลื่อนงาน, ไม่ตัดสิทธิกัน ฯลฯ

ท้ายสุดนั่นได้แก่ตัวการถือหุ้นของบริษัท ส่วนผู้ถือหุ้นตัวทั่วไป ก็รู้ว่ามีอำนาจถือหุ้น

ของตนนั้นจำกัดแค่ไหน ย่อมไม่มีความไปใจที่จะตรวจสอบการดำเนินงานและการบริหารของบริ

ษัทว่าไว้หลังตรงไหน ถ้ากลัวหุ้นตกก็อาจไปเสีย ถ้าหุ้นขึ้นก็ขายเอาทำไร เพราะถืออย่างไรก็

พ่อกันมาของการถือหุ้นมันก็พอแค่นี้เท่าเท่านั้น ฮั้งเรื่องอะไรก็เกี่ยวกับสังคมโดยรวมแล้ว ผู้ถือหุ้น

ก็ไม่ได้คำนึงถึงผล เพราะเขาไม่ได้ถือหุ้นเพื่อช่วยเหลือกัน ด้วยหากช่วยสังคมก็ไป "ทำบุญ" ที่

วัดแทน ฉะนั้น คนใจบุญที่ชอบสร้างเจดีย์ก็อาจเป็นผู้ทำกำไรจากการถือหุ้นในธุรกิจค้าของสง

คามก็ได้

มื่อหนึ่งพ่อกัน อีกมือหนึ่งสร้างเจดีย์ ทักกลับบทหนึ่งแล้วก็ยังมี "มาร" จึงเห็น เหลือ

ร้ายกว่าอยู่ในบ้าง คงได้เจอเพื่อนผู้จบบน

สวรรค์

แทนดี แต่ก็ถึงทำบาปหนักต้นแก่คนนั้น จึงละเว้น

ไม่ร่วมสนับสนุนด้วย

สำนึกที่หนักแน่นคงอย่างนี้ก็เป็นบุญที่หนักแน่น

ผู้เดือดร้อนอยู่สมอบนกว่าดี

โดยไม่สามารถอ้างว่ามีความรู้สึกเกี่ยวกับหุ้น

นิคมอเมริกันด้วย ผมก็อยากสรุปไว้ก่อนนะครับ

แต่ก็มีอีกคนหนึ่งที่อยากจะคุยเกี่ยวกับ

คุณลุงบอกว่าทำให้หุ้นเป็นของขวัญก็เพื่อ

จะทำให้ผมมองเห็นคุณค่าของเงินของหุ้นนิคม

แบบอเมริกัน เพราะได้แบ่งผลมาจากความอาชีพ

เป็นนายทุน (หรือพ่อกัน) ไปในพรคนแล้ว

แม้ว่าปูนซิเมนต์ไทยมีการเพิ่มทุนอีกหลาย

ครั้ง ผมในฐานะผู้ดูแลทรัพย์สินของลูกไม่ได้ซื้อ

หุ้นเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผลต่างๆ ว่าเขาตกถูกหุ้นให้

เฉพาะผู้ที่ถือหุ้นนับตั้งแต่ 5 หุ้นขึ้นไปเท่านั้น

ลูกผมจึงไม่มีสิทธิ์ซื้อถูกหุ้นสักครั้งเดียว

ผมจึงเป็นพ่อนายทุนสองหุ้นสืบมาจนทุกวันนี้

แล้วก็เลยทำให้ผมไม่ได้ซื้ออะไรเกี่ยวกับหุ้น

อเมริกันเพิ่มขึ้นจากการเป็นนายทุน ถ้าจะรู้จาก

ทางอื่นมาบ้าง แบบบุง ปลาจุก ก็ไม่ทำให้ผมเพิ่ม

ขึ้นหุ้นนิคมแบบนั้นเสียด้วย

คติคติของหุ้นนิคมอเมริกันนั้น ไม่ใช่ว่ากระ

จุยกระจายหุ้นวันมีของจะคนพองไม่ก็คนส่วนใหญ่

นิธิ เลี้ยวศรีวงศ์ : มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1005 , วันที่ 23 พฤศจิกายน 2542

ทำไมเคยรู้มาก่อนว่าปั้นพระ (พุทธรูป) นั้นยากอย่างไร จนกระทั่งเพื่อนที่จบทางศิลปะคนหนึ่งรับอาสาปั้นพระให้องค์หนึ่งจนกลายเป็นที่หัวเราะของคน

ทำให้ผมมีโอกาสคุยเรื่องเกี่ยวกับศิลปะกับเพื่อนได้หลายต่อหลายเรื่อง เพราะหมั่นเคยไปเยี่ยมเยือนและดูงานปั้นของเขามาก่อน

ส่วนเรื่องปั้นพระยากอย่างไรนั้นจะไม่พูดถึงละเอียดยeah แค่เรื่องเดียวก็คิดว่ามันมีความถูกต้องตามหลักกายวิภาคทุกอย่าง เพียงแต่เขาเรียนความถูกต้องนั้นไว้ในสัญลักษณ์ทางปริมาตรวิทยา คนที่ไม่รู้หลักกายวิภาคก็จะมองไม่ออก (แต่อาจมองเห็นความงามได้) ส่วนคนที่รู้จักจะมองเห็นฝีมือและความวิจิตรได้ทันที

ตัวเขาเองนั้นชื่นชมพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยเป็นพิเศษ ส่วนหนึ่งก็เพราะความถูกต้องด้วยหลักกายวิภาคนี้แหละ

เพื่อนศิลปินบอกผมว่า เมื่อตอนเรียนประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยนั้น ไม่เคยมีโอกาสทำงานศิลปะจริงๆสักชิ้นที่เขาริเริ่มว่างานร้อยเปอร์เซ็นต์ จนกระทั่งเรียนใกล้จบและจบแล้ว จึงได้ไปออกงานคนอื่นที่เขาริเริ่มฝีมืออยู่ ถึงได้รู้ว่างานร้อยเปอร์เซ็นต์มันอย่างไร ในที่สุดก็หัดทำของบ้าง

คนที่ไม่มีฝีมือจริงก็จะไม่มีวันทำงานร้อยเปอร์เซ็นต์ได้เพราะงานร้อยเปอร์เซ็นต์ต้องเรียนเอาเอง ไม่มีใครมาสอนให้ในชั้นเรียน

นั่นคือที่เขาสอนนักศึกษาอยู่ในทุกวันนี่ ก็สอนกันไม่ได้ 70x เป็นอย่างงั้น เหตุผลก็เพราะวิธีเรียนในสตูดิโอบังคับให้ต้องทำอย่างนั้น จะรู้ซึ่กับนักศึกษาเกินนั้นเด็กส่วนใหญ่ก็รับไม่ไหวหรือมีเด้น ก็จะต้องกินเวลาเกินกว่าค่าของหน่วยกิตที่ให้อาจารย์ในวิชานั้น

เขาตอบกระซิบด้วยว่า อันที่จริงครูที่สอนประวัติศาสตร์มองจำนวนไม่น้อย ก็ไม่คุยทำงานร้อยเปอร์เซ็นต์เหมือนกัน เพราะเมื่อไม่ได้ใจเรียนเองก็จะไม่รู้วิธีทำตัวทำอย่างมาตั้งแต่จบการศึกษานั้น ไม่ใช่งานร้อยเปอร์เซ็นต์

ผมฟังด้วยความที่งั้น แต่คิดๆ ไปแล้วก็หาข้อที่เพราะอันที่จริงห้องเรียนในทุกวิชา ไม่เคยสอนอะไรร้อยเปอร์เซ็นต์สักวิชาเดียว ไม่ว่าจะเป็นประวัติศาสตร์, เศรษฐศาสตร์หรือเคมี อังวิชาประเภทปฏิบัติการนี่ เช่น แพทย์, วิศวฯ หรือสถาปัตย์ เฟอร์นิเจอร์ที่สอนกันได้ในชั้นเรียนก็จะอิงหรือลงมากกว่านั้นอีก

สอนศิลปะได้ถึง 70x ก็นับว่าดีถมกิดไปแล้ว จะรู้จะไรจริงก็ต้องเรียนเองทั้งที่นั่นมันแหละ

อ้อ แม้จะหนักที่ไปแล้ว ผมก็ยังไม่วายสงสัยอีกว่า เมื่อคนที่เรียนศิลปะมาไม่ครบร้อย เช่นนี้ ออกมาทำงานไปหลายปี นิดๆ ก็กะพัฒนางานขึ้นมาจนครบร้อยจนได้ใช้หรือไม่

ข้อนี้ก็กลับไม่แน่ เพราะการว่าจ้างศิลปินไม่ได้ขึ้นกับฝีมือเพียงอย่างเดียว มีปัจจัยอีกหลายอย่างที่ก่อให้เกิดเป็นคนหนึ่งๆ จะได้งานเหี้ยมิได้งาน คน

สยามแหล่งแล่ง

ที่ทำงานไม่ครบร้อย แต่มีปัจจัยอื่นๆหนุนช่วย (เช่น ทุคน) ก็อาจปั้นอะไรต่อมิอะไรไปตลอดชีวิตโดยไม่ได้ทำงานครบร้อยเลย ใครจะหาคนที่ไม่ชอบหรือไม่รู้ด้วยตนเอง

คนว่าจ้างจำนวนมาก (หรือคนซื้อรูป) คาไม่ถึง ดูไม่ออกว่างานปั้นของใครครบร้อยหรือไม่

พูดอีกอย่างหนึ่งก็คือ ตลาดที่เป็นผู้อุปถัมภ์ศิลปะอยู่ในเวลานี้ค่อนข้างห่วยท้อๆ และนั่นคือการสร้างสรรคทางศิลปะจึงมีน้อยหรือไม่มีเลย

อันนี้ก็คงจะจริง ใครจะหาศิลปินด้านที่ผสมผสานคือด้านพุทธศิลป์ มนยังไม่ได้เห็นพระพุทธรูปงามๆ อันหม่นมอๆ ที่สร้างขึ้นใหม่ในชีวิตของ

ผมสักองค์เดียว (ไม่นับที่จำลองของเก่า)

อีกเรื่องป็นี่ว่าหน้า คนที่ศึกษาพุทธศิลป์ไทยในช่วงนี้จะควรถามตัวเองว่าปั้นด้วยอะไร?

แต่คนที่ปั้นพระ เจ้าพระ ราชพระ กราบไหวพระ ฯลฯ อยู่ในเวลานี้ ไม่ใช่ใครมาจากไหน

หากเป็นลูกหลานของคนที่เคยสร้างพระพุทธรูปปางสักที่ระเบียงโบสถ์วัดบุญจะ หรือสร้างพระพุทธรูปทรงเครื่องที่พระวิหารวัดหน้าพระเมรุ

อยุธยา

รสนิยมอันพิสดารทางศิลปะของคนไทยหายไปไหน

ถ้าผมเป็นนักล่าอาณานิคมฝรั่งในศตวรรษที่แล้ว ผมคงแต่งประวัติศาสตร์ให้คนอยุธยาจากอินเดีย และสูญพันธุ์ไปเพราะถูกชาวพื้นเมืองแย่งอำนาจไล่กลับบ้านไปหมดแล้ว จึงไม่ปรากฏงานฝีมืออันเลอเลิศอย่างช่างโบราณเหลือให้เห็นในสมัยหลังอันล้น

ระหว่างที่หม่นมืดตามตัวเองอยู่นั้น เพื่อนศิลปินก็มีข้อมูลอีกอย่างหนึ่งมาบอกผม ซึ่งผมคิดว่า

ตอบคำถามที่หม่นมืดตามอยู่ในใจตนเองได้พอดี

เขาบอกว่า เมื่อสมัยที่เขาริเริ่มมหาวิทยาลัยอยู่นั้น เขาไม่เคยปั้นพระ ไม่เคยทำงานปั้นเป็นแบบไทย และไม่เคยทำอะไรที่ทำได้ปฏิบัติงานช่างแบบไทยเลย แต่ก็ทำประหลาดที่ว่าประดิษฐาน

การตั้งๆ หลากคนด้วยกันในเมืองไทยนั้น ต่างทำราวได้ปั้นก่อนเป็นก่าจากกรปั้นและหล่อพระนี่เอง

ก็ตลาดที่ซื้องานศิลปะเป็นกอบเป็นกำซึ่ง

เหมือนเดิมนี้ครับไม่ใช่มาออกแบบหรือผู้ค้าหุ่นอย่างที่เขาใจกันหรอก แต่หากเป็นชาวบ้านร้านช่อง ซึ่งยังนิยมสร้างวัดและทำบุญกับพระพุทธรูปเหมือนเดิม ฉะนั้น ลูกศิษย์ใหญ่ก็คือหลวงพ่อบ้านเจ้าวัด

ต่างๆ นั่นเอง

ผมประหลาดใจว่า อ้าว แล้วที่เขาเคยอธิบายศิลปะไทยให้ผมฟังเป็นคั้งเป็นแคว้นนั้น เขาไม่ได้เรียกมาหรือหรือ เขาบอกว่าเรียนเหมือนกัน แต่เป็นการเรียนด้วยกระดานดำมากกว่าเรียนในสตูดิโอ

จึงต้องใจน้ำลายมากกว่ามือที่ปั้นพระกันไฉนนั้นก็ต้องเรียกดูเอาเองจากงานทั้งนั้น ตัวเขาเองก็ไม่เคยปั้นพระมาก่อน พระองค์ที่เขาปั้นให้ผมนี่เป็นองค์แรกในชีวิตเลย และได้เรียนรู้อะไรจากงานที่ทำนี้เยอะแยะไปหมด

นั่นแต่คณะศิลปะที่มีภาควิชาศิลปะไทยโดยเฉพาะ ก็สอนแต่ภาคทฤษฎีเป็นหลัก มีเวลาให้เรียนในสตูดิโออยู่น้อยมาก

ผมคิดว่าผมได้พบคำตอบแล้วว่า เหตุใดรสนิยมทางศิลปะของสังคมไทยร่วมสมัยถึงได้ตกต่ำลงเพียงนี้

สรุปก็คือ คนส่วนใหญ่บริโภคงานศิลปะที่ไม่มีการสร้างสรรคสืบต่อ ในขณะที่การสร้างสรรคงานศิลปะไปกระจุยอยู่ในตลาดของคนส่วนน้อย ซึ่งก็ไม่ได้มีฐานที่จะเข้าถึงงานศิลปะในแนวใหม่อย่างจริงจัง

ของเก่าจึงพัง และของใหม่ก็เกิดขึ้นไม่ได้

ฝรั่งปัจจุบันมองว่าศิลปะเป็นการสร้างสรรคของบุคคล แต่ศิลปะไทย (และศิลปะตะวันตก) ไม่ใช้การสร้างสรรคของบุคคล หากเป็นการสร้างสรรคของสังคมและวัฒนธรรม

ใครปั้นพระพุทธรูปปางสักที่ระเบียงโบสถ์วัดบุญจะไม่มีใครรู้ และที่จริงก็ไม่จำเป็นต้องรู้ เพราะเขาคนเคยปั้นกันอยู่นั่นแหละ

กว่าจะออกมาเป็นรูปที่สมบูรณ์อย่างนั้นได้ช่างสุโขทัยต้องคิดล่องถูกมานับไม่ถ้วนแล้ว เพราะพระพุทธรูปลักษณะอย่างนั้น พบได้เป็นร้อยองค์ ทั้งในงานหล่อและงานปูนปั้น มีขนาดต่างๆ นานา นับไม่ถ้วน กว่าจะได้ลงตัวเป็นพระ

พุทธรูปปางสักที่งามที่สุดในโลกอย่างนั้นได้ ไม่ใช่ถูกปัญญาของปัจเจกบุคคลที่สั่งมีกับ

เช่นเดียวกับพระพุทธรูปทรงเครื่องที่วัดหน้าพระเมรุ ก็มีพระพุทธรูปสำริดลักษณะอย่างนั้นให้เห็นอีกหลายองค์ เช่น ที่วัดทรงธรรม อำเภอแคว

หลวง แต่ก็ไม่คงดั่งเป็เหมือนที่วัดหน้าพระเมรุอย่างงั้น

เพราะไม่ใช่การสร้างสรรคของปัจเจกบุคคล ศิลปะไทยนั้น จึงมีฐานที่สั่งคอยอย่างแน่นแฟ้น

ปราศจากสังคมที่มีรสนิยมทางศิลปะ ก็ไม่มีวันที่จะมีการสร้างสรรคทางศิลปะเกิดขึ้นได้

หลวงพ่อบ้านวัด หรือเทพทศกัณฐ์สิงหนครสร้างงานศิลปะให้แก่งังคม ล้วนเป็นคนที่เคยเห็นและ

คุ้นเคยกับงานชิ้นเดิมแล้ว จึงรู้ว่าเจ้าช่างคนไหน และกำกับควบคุมประณีตประณีตกับช่างจน

ได้งานที่ตัวเองชอบและพอใจออกมา

อีกทีผลศิลปะตะวันตกก็ไม่ใช่สิ่งน่ารังเกียจในตัวมันเอง เพราะศิลปะไทยก็กลืนเอาอิทธิพลจาก

ภายนอกเสมอมา ฉะนั้น การสร้างสรรคงานศิลปะปัจจุบันคงปฏิเสธอิทธิพลจากตะวันตกไม่ได้ การ

เรียนศิลปะแบบฝรั่งจึงไม่ใช่ความผิดในตัวองหากทว่า จะต้องมีฐานของศิลปะไทยซึ่งมีตลาด

ใหญ่รองรับ เพื่อจะได้สามารถสร้างงานศิลปะร่วมสมัยซึ่งมีสังคมเป็นฐาน และมีพลังสร้างสรรคไปได้

ไม่สิ้นสุดด้วยฐานทางสังคมนั่นเอง

สิ่งที่เหลืออยู่ในศิลปะไทยปัจจุบันเป็นฝีมือช่างมากกว่าศิลปะ ฉะนั้น ในหลายกรณีจึงเห็นฝีมือ

ช่างเสียจนมีลักษณะเป็นบาบ (พุ่มพวยอย่างต่ำ) ปัญหาจึงเป็นเรื่องของการเชื่อมต่องานช่างกับศิลปะเข้าให้เป็นที่นี่ย่อยเดียวกัน แต่จะทำงาน

นั้นได้อย่างไรโดยปราศจากสังคมที่มีรสนิยมทางศิลปะ

ในทางกลับกัน งานศิลปะสมัยใหม่ที่อ้างว่าแสดงลักษณะไทย ก็ติดอยู่ที่ทัศนคติหรือสัญลักษณ์ผิวเผิน (เช่น ภาพสองมิติ, โทนสี, สาย

เส้น, เนื้อหา) เสียเป็นส่วนใหญ่

แต่จะโทษศิลปินไทยเหล่านั้นก็ไม่ได้ เพราะศิลปะร่วมสมัยดังกล่าวเหล่านั้น ไม่ได้ถูกข่มมา

จากศิลปะไทย จึงเป็นเพียงความพยายามจะเอา

สิ่งร่วมมาซ้อนปลาไทยเท่านั้นเอง

อะไรๆ จึงตอกันไม่ติดสักอย่างเดียว ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็เพราะการศึกษาตีเอาศิลปะของเรา

ก็เหมือนการศึกษาวิชาการแขนงอื่นๆ กล่าวคือ ไม่ได้ยกขึ้นมาจากฐานความรู้

ของเราเอง

นิตยสาร นิตยสาร นิตยสาร

ระเบิดพระธรรมวินัยไม่ได้

พจนานุกรมที่ หอสมุดเจ้าพระยาฯ เรือง
ในวัดสวนแก้วเกี่ยวกับการทำลายพระ
พุทธรูปของกรมพลานต์ด้วยระเบิดชนิดลึกลับ
ไปพบกันก่อน

ชื่นใจก็เพราะผมคิดจะคุยกับคุณหญิง
เป๊าะเป๊าะ ลูกใจก็เพราะผมตั้งใจจะเขียนอย่างนี้
และตั้งใจที่จะเขียนเรื่องนี้ออกมา ในเวลา
ที่เรากำลังจะเปิดบ้าน (ฉบับจริง) และหวัง เพื่อคิด
เรื่องใหม่ไม่ทัน

และเพื่อจะหายกลุ่ม ผมจึงพยายามมอง
หาวิธีที่คนที่ไม่เชื่อไม่ได้เขียนถึงมา
เขียน

นิธิ ทั้งข่าวพุทธคดีซึ่งจัดไว้ให้เขียนในเรื่องนี้
คือ สิ่งที่จะถูกทำลายลงในอิศานานสถาน
คือพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ที่พระพุทธรูป
อย่างไรก็ตามผมอ่านมาแล้วหลายครั้ง สิ่งที่เป็น
ต้นเหตุของพระพุทธรูปเจ้าคือพระธรรมวินัย ไม่ใช่
พระพุทธรูป

ความที่นาของโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่
เกิดความเสียหายจากแผ่นดินไหวเป็นเรื่องน่าเศร้า
อย่างเดียวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณวัตถุ
และศิลปวัตถุในที่อื่นๆ ไม่ว่าวัตถุเหล่านั้นจะเป็น
ปูชนียวัตถุในพระพุทธรูปศาสนาหรือไม้สัก
อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ทำลายปูชนียวัตถุของทุก
ศาสนาก็ใหญ่ที่สุดในโลกเวลานี้ไม่ใช่จากแผ่นดิน
ไหวเป็นเหตุแต่เป็นการกระทำที่ทุกอย่างกลายเป็น
สิ่งสำคัญสำหรับเรามากกว่าไปหมด

ในขณะที่สื่อมวลชนมักจะเรียกพระพุทธรูป
อันมหัศจรรย์ในอิศานานสถาน เราต้องไม่ลืมคำว่า
ปูชนียวัตถุจำนวนมากว่ามาในสมัยไทย ถูกปลี
ลอบขุด, ด้, และ, ทัก เอาไปขายทั้งในตลาด
ภายในและต่างประเทศเกือบทุกวัน ส่วนหนึ่งอาจ
จะหลุดมือของปูชนียวัตถุของโบราณมาขุดในถิ่น
ซุกซุกขุดลอบขุดเอาไปขายผ่านเมืองไทย โดย
พ่อค้าไทย และเจ้าหน้าที่ไอทีปล่อยปะละเลย
หรือทุจริตด้วยมือ

ครั้งหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สินค้า ซื่อๆอย่างนั้น
ได้ เพราะไม่มีใครต้องการ แต่คุณนิธิไม่ได้ วัน
ปูชนียวัตถุสถานในส่วนที่ทำการ จึงสภาพอาจจะ
มาเป็นสินค้าที่เอ็งกำลังจะทำได้เหมือนสิ่งอื่นๆ
ปูชนียวัตถุจึงถูกพวกรอกออกจากแหล่งเดิม
เพื่อไปเก็บไว้ในคอลเล็กชันส่วนตัวหรือในที่ที่
ผู้ใดที่ห่างไกล มีมูลค่าเหมือนในหุ้น สำหรับซื้อ
ขายแลกเปลี่ยนได้ในอนาคตเหมือนหลักทรัพย์
คนปกติ

ไม่ผิดเพียงเท่านั้นครับ ปูชนียสถานยังถูกทำ
ให้ถูกทำลายเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวจนหมดตัวอีก
ด้วย การท่องเที่ยวปูชนียสถานนั้นไม่ใช่เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยว ทำอะไรกับปูชนียสถานก็เพื่อหาเงินจาก
การท่องเที่ยวโดยไม่คิดที่จะให้อะไรกลับคืนกลับ
เป็นผลให้เกิดความเสื่อมโทรมกับปูชนียสถานไป
จนหมดสิ้น ไม่ใช่ความเสื่อมโทรมทางกายภาพพระ
ครับ แต่เป็นความเสื่อมโทรมในฐานะแหล่งที่

กราบทูลให้บูชา
จะการทำพระธาตุอย่างสูง เรื่องอะไรปล่อยให้
ฝรั่งมาค้นขุดหัวขุดปลานะสหาย เป็นต้น
และอย่างที่คุณหญิงพูดเอาไว้ในหนังสือครับ
ไม่ว่าจะเป็นการทำลายพระพุทธรูปของศาสนัน
หรือของหินนิยมในบ้านเราเองก็ตาม ส่วนเป็น
เครื่องชี้ให้เห็นถึงความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของ
สรรพสิ่งในโลกนี้

คนโทโบราณเชื่อว่าศาสนา "เรือ" คงไป
เรือตามอายุของพระศาสนา ฉะนั้น จึงต้องวัง
ทำพระนิพนธ์ให้ฟัง เพราะยังมีบริษัทก็ยังมี
อีกชั้น ถิ่นที่มีพระธรรมวินัยซึ่งพระพุทธรูปเจ้า
ทรงค้นพบจะคำว่าคงอยู่ลึกลงไป แต่ดูปากผีที่จะ
ช่วยให้เจ้าถึงพระธรรมวินัยอันกตัญญูอย่าง
ศาสนานี้ว่ามีพระธรรมวินัยปฏิบัติที่แปลเป็น
พจนานุกรมต่างๆ นานา เป็นต้น เคียงสถานีอัน
เป็นเครื่องเตือนใจว่าถึงพระธรรมวินัยคือทุก
โทรนถูกทำลาย หรือถึงได้ถูกทำลายก็ถูกทำลาย
เงินให้กับการท่องเที่ยวจนไม่เหลือสิ่งอันค่าของ
อะไรไว้สัก

หนังสือที่เขียนเกี่ยวกับคุณหญิงชื่นเป็นอย่างไร
ว่า สำหรับชาวพุทธแล้ว ข่าวการทำลาย
พระพุทธรูปในอิศานานสถานน่าจะเป็น
อนุสติให้ประจักษ์ในพระธรรมวินัย มาก
กว่าไปหุ้นต้องพวกทาสสิน

นิธิ อีกด้านหนึ่งของข่าวนี้ที่แหวกหูคือไม่
เหมือนกัน แม้ผมไม่ใช่มุสลิมและไม่มี
ความรู้ทางศาสนาอิสลามสักเท่าไร นั่นก็คือ ทาสสิน
ไม่ใช่อิสลาม
หากข่าวพุทธคดีจะมุ่งพาดพิงกับก็ไม่ควร
รังเกียจมุสลิมไปเสีย เพราะการกระทำของทาส
สินในครั้งนั้น ผมเข้าใจว่าไม่ตรงกับคำสอนใดๆ
ของอิสลามเลย

ฉะนั้น จึงมีผู้นำของประมุขมุสลิมหลายประ
เทศด้วยกันที่วิจารณ์หรือเรียกร้องให้ทาสสินยุติ
การทำลายพระพุทธรูปคู่กันในประเทศของตน
เสีย
หรืออยู่ ฐานะอิสลามที่มวลมุสลิมเคารพบูชา
เคารพ (ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยมุสลิมทั่วโลก) อย่าง
แรงกล้า และนี่เองที่พระธรรมวินัยคือสิ่งที่ทำ
ลายรูปเคารพที่ให้ความเคารพที่ถึงกันคน เมื่อพระ
องค์คือมอฆกะได้ แต่ก็ต้องเสียใจนั้นเพราะ

ชาวมากจะในสมัยนั้นเคารพบูชารูปเคารพหลาย
ชนิดกัน เพราะยังมีรูปเคารพของศาสนาอื่น
อย่างอื่นด้วย
ตรงกันข้าม ในอิศานานสถาน ไม่มีรูปเคารพ
บูชาพระพุทธรูปดังกล่าวยิ่งแล้ว ถึงแม้รูปเคารพ
ที่เป็นรูปเคารพของศาสนาอื่นโบราณที่ไว้ความ
หมายแก่ชาวพุทธสืบมาในปัจจุบัน จะมีหรือไม่มีรูป
เคารพเหล่านั้นก็ไม่กระทบต่อศาสนาอิสลาม
แต่อย่างใด

แต่ที่จริง รูปเคารพเหล่านั้นก็ดำรงอยู่ในอิศ
านานสถานสืบมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ภายใต้
ราชวงศ์และผู้ปกครองมุสลิมหลายศตวรรษมา
แล้วนับหลายกลุ่ม
แม้ผู้กล่าว ทัศนคติของคนไทยชาวพุทธที่มีต่อ
มุสลิมในปัจจุบันนี้คงถูกกล่าวโดยอิทธิพลของฝรั่ง
มากเกินไป คือมองที่ศาสนาอิสลามว่ามี
เจตนาดีหรือไม่ บังคับเค็มจิตใจคนต่างศาสนาต้อง
มารับมาตรฐานของตนเองแต่ด้วยตัวเอง ขอความ
รุนแรง และให้เหตุผล

ทัศนคติอย่างนี้เป็นของใหม่ เพราะคนไทย
สมัยโบราณอยู่ร่วมกับมุสลิมมาอย่างสันติสุข
ถึงจะเรียกเจ้าว่าแขก ก็ไม่ได้รู้สึกถึงภัยคุกคาม
อันใดที่อะไร มีผู้นำขุนนางที่เป็นแขกอะละและ
ประจักษ์มุสลิมที่อพยพหรือถูกกวาดต้อนมาอยู่
เคียงข้างคนไทยก็เยอะแยะเหมือนกัน
สื่อกันไปสื่อกันมาในศาสนาได้บ้างไม่บ้างเรื่อง
ใหญ่

แต่ทัศนคตินี้เปลี่ยนแปลงมาเริ่มมีความ
เกี่ยวกับ "แขก" จากฝรั่ง แทนที่จะรู้จักพูด
ฮายฮอฮอแล้ว ฝรั่ง (ในยุโรป) นั้น มาพบกับมุสลิม
มานาน แล้วก็สร้างมุสลิมขึ้นมาเป็นศัตรูใหญ่
เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการตั้งอำนาจในหมู่ฝรั่ง
กันเอง จึงต้องสร้างภาพแขกให้เป็นผู้ร้ายขึ้นมา
ตั้งแต่สมัยกลางจนถึงบัดนี้
ทั้งๆ ที่จริงแล้ว ฝรั่งรับเอาความรู้ทางวิชา
ศาสตร์, คำนวณ, ภูมิศาสตร์, การแพทย์ และ
อื่นๆ อีกจากคณะจากมุสลิมเป็นอันมาก
และตรงกันข้ามกับภาพที่ฝรั่งสร้างให้มุสลิม
จักรวรรดิมุสลิมในตะวันออกกลางนั้นเป็นดิน
แดนที่มีวัฒนธรรมในศาสนาสูงกว่จักรวรรดิของ
ฝรั่งในยุโรปเสียอีก เพราะมีประจักษ์ชาวศาสนาอื่น
อีกเป็นอันมากที่อยู่กันอย่างปกติสุข ภายใต้รัฐ
บาลมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นอิหร่านหรือตุรกีก็ตามบางศา
ชา วามันมีศาสนาที่สูงกว่าไปจากไกลเวลา

อีกหลายศาสนาที่เคยมีอยู่ในจักรวรรดิมุสลิมมา
ก่อน

ซึ่งวิถีที่แล้ว แทนจะเรียกได้) สนิทสนมกัน
เป็นพิเศษ เพราะยังมีบทบาททางศาสนา
และการเมืองในจักรวรรดิไม่น้อย กล่าวคือที่
ใหญ่ของมุสลิมนั้น มีวัฒนธรรม และ ทัศนคติเป็นวิถีที่
ศาสนานี้เคยมีไว้แล้ว แทนที่จะเป็นวิถีที่
มีอยู่ทางตะวันออกไว้แล้ว ไม่ได้เป็นวิถีที่
โดยที่ทางตะวันออกไว้แล้ว และ จะโทษว่าเป็นความ
ของชาวตะวันตกซึ่งยังไม่ได้ กับมีทัศนคติที่ไม่ได้

ความที่ไทยแล้วคงพอเป็นที่ถือไม่ว่า
พระ ธรรมวินัยซึ่งโบราณกาลไว้ทั้งหมดยังขึ้นไม่
ก็ยังไม่

พจนานุกรมที่ หอสมุดเจ้าพระยาฯ เรือง
ในวัดสวนแก้วเกี่ยวกับการทำลายพระ
พุทธรูปของกรมพลานต์ด้วยระเบิดชนิดลึกลับ
ไปพบกันก่อน

ชื่นใจก็เพราะผมคิดจะคุยกับคุณหญิง
เป๊าะเป๊าะ ลูกใจก็เพราะผมตั้งใจจะเขียนอย่างนี้
และตั้งใจที่จะเขียนเรื่องนี้ออกมา ในเวลา
ที่เรากำลังจะเปิดบ้าน (ฉบับจริง) และหวัง เพื่อคิด
เรื่องใหม่ไม่ทัน

และเพื่อจะหายกลุ่ม ผมจึงพยายามมอง
หาวิธีที่คนที่ไม่เชื่อไม่ได้เขียนถึงมา
เขียน

นิธิ ทั้งข่าวพุทธคดีซึ่งจัดไว้ให้เขียนในเรื่องนี้
คือ สิ่งที่จะถูกทำลายลงในอิศานานสถาน
คือพระพุทธรูปประดิษฐานไว้ที่พระพุทธรูป
อย่างไรก็ตามผมอ่านมาแล้วหลายครั้ง สิ่งที่เป็น
ต้นเหตุของพระพุทธรูปเจ้าคือพระธรรมวินัย ไม่ใช่
พระพุทธรูป

ความที่นาของโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่
เกิดความเสียหายจากแผ่นดินไหวเป็นเรื่องน่าเศร้า
อย่างเดียวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโบราณวัตถุ
และศิลปวัตถุในที่อื่นๆ ไม่ว่าวัตถุเหล่านั้นจะเป็น
ปูชนียวัตถุในพระพุทธรูปศาสนาหรือไม้สัก
อย่างไรก็ตาม ผู้ที่ทำลายปูชนียวัตถุของทุก
ศาสนาก็ใหญ่ที่สุดในโลกเวลานี้ไม่ใช่จากแผ่นดิน
ไหวเป็นเหตุแต่เป็นการกระทำที่ทุกอย่างกลายเป็น
สิ่งสำคัญสำหรับเรามากกว่าไปหมด

ในขณะที่สื่อมวลชนมักจะเรียกพระพุทธรูป
อันมหัศจรรย์ในอิศานานสถาน เราต้องไม่ลืมคำว่า
ปูชนียวัตถุจำนวนมากว่ามาในสมัยไทย ถูกปลี
ลอบขุด, ด้, และ, ทัก เอาไปขายทั้งในตลาด
ภายในและต่างประเทศเกือบทุกวัน ส่วนหนึ่งอาจ
จะหลุดมือของปูชนียวัตถุของโบราณมาขุดในถิ่น
ซุกซุกขุดลอบขุดเอาไปขายผ่านเมืองไทย โดย
พ่อค้าไทย และเจ้าหน้าที่ไอทีปล่อยปะละเลย
หรือทุจริตด้วยมือ

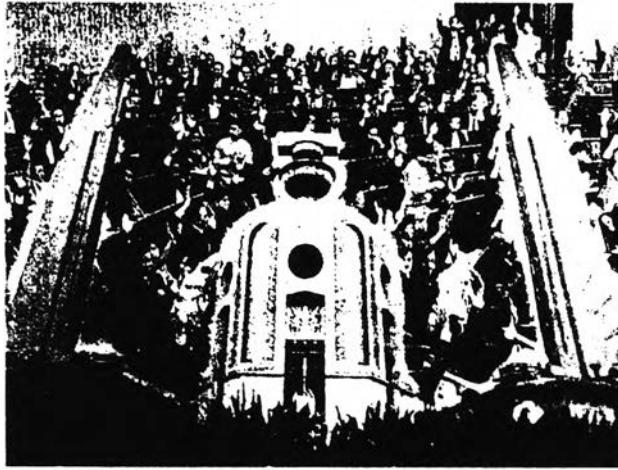
ครั้งหนึ่ง สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สินค้า ซื่อๆอย่างนั้น
ได้ เพราะไม่มีใครต้องการ แต่คุณนิธิไม่ได้ วัน
ปูชนียวัตถุสถานในส่วนที่ทำการ จึงสภาพอาจจะ
มาเป็นสินค้าที่เอ็งกำลังจะทำได้เหมือนสิ่งอื่นๆ
ปูชนียวัตถุจึงถูกพวกรอกออกจากแหล่งเดิม
เพื่อไปเก็บไว้ในคอลเล็กชันส่วนตัวหรือในที่ที่
ผู้ใดที่ห่างไกล มีมูลค่าเหมือนในหุ้น สำหรับซื้อ
ขายแลกเปลี่ยนได้ในอนาคตเหมือนหลักทรัพย์
คนปกติ

ไม่ผิดเพียงเท่านั้นครับ ปูชนียสถานยังถูกทำ
ให้ถูกทำลายเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวจนหมดตัวอีก
ด้วย การท่องเที่ยวปูชนียสถานนั้นไม่ใช่เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยว ทำอะไรกับปูชนียสถานก็เพื่อหาเงินจาก
การท่องเที่ยวโดยไม่คิดที่จะให้อะไรกลับคืนกลับ
เป็นผลให้เกิดความเสื่อมโทรมกับปูชนียสถานไป
จนหมดสิ้น ไม่ใช่ความเสื่อมโทรมทางกายภาพพระ
ครับ แต่เป็นความเสื่อมโทรมในฐานะแหล่งที่

นิธิ เจริญศรีวงศ์ : มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1073 , วันที่ 12 มีนาคม 2544

ขอเผยแพร่ประชาธิปไตยบ้าง

คุณเสรี สุวรรณภานนท์ ส.ว.กรุงเทพฯ และหนึ่งใน 87 ส.ว. ให้คำอธิบายการลงมติของ 87 ส.ว. ไว้ว่า ประชาธิปไตยคือเสียงข้างมาก เมื่อเสียงข้างมากมีความเห็นอย่างไร ก็อย่างนั้น จึงจะเป็นประชาธิปไตย

คุณเสรีไม่ใช้คนไทยคนเดียวที่คิดว่าประชาธิปไตยคือการปกครองของเสียงข้างมาก ผมอยากจะสงสัยว่านี่คือพื้นฐานความเข้าใจของคนไทยทั่วไปด้วยซ้ำ

ในชีวิตของผมเองเคยโดนต่อว่าทำงานนี้มาหลายครั้งว่า เมื่อเป็นฝ่ายแพ้(โหวตแล้ว) ทำไมจึงไม่ยอมยกมรดกคืนแก่เสียงข้างมากแล้ว นี่แสดงว่าไม่เป็นประชาธิปไตยเลย

ด้วยความเข้าใจประชาธิปไตยอย่างสิ้นเชิงเช่นนี้ นักปรัชญาฝรั่งที่ไม่ได้อินอยู่ฝ่ายประชาธิปไตยจึงไม่ระบอบปกครองแบบนั้นว่า ประชาธิปไตยเป็นระบอบปกครองของความรุนแรง ไม่ใช่ระบอบของเหตุผล เป็นระบอบปกครองที่ใช้เป็นปกติอยู่ในใจในใจ ฝ่ายที่พ่ายแพ้ไปไม่ได้มากก็ยอมอำนาจอำนาจตนเอง

อิตาลีเสนอต่ออเมริกาว่า เหตุใดห้าสิบบวกหนึ่งจึงต้องเป็นฝ่ายถ่วงเสมอไปแล้ว

ผมคิดว่านี่เป็นการโจมตีระบอบเสียงข้างมากที่ถึงขั้นที่สุด และถ้าใครนิยามประชาธิปไตยว่าคือการปกครองด้วยเสียงข้างมากเท่านั้น ก็จะไม่มีความหมายอะไรได้เสีย

แม้หลักการทหาของไทยได้โจมตีหลักการประชาธิปไตยมาหลายครั้งแล้วในอดีต แต่ประเด็นที่โจมตีออกจะละติ เช่น ประชาธิปไตยเป็นของฝรั่งไม่เหมาะกับไทย หรือในสถานการณ์ขณะนั้นประชาธิปไตยจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ หรือระบอบบรรพกาลประชาธิปไตยแบบไทย (ซึ่ง) ที่ไม่เคยมีระบอบหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทยเลย มีคนคนอ้างตัวว่าเป็นธรรมราชาเท่านั้น

นี่คือคำขวัญที่ปฏิญญาของกองทัพไทย และปฏิญญาพันธมิตรที่ถนัดกรับใช้เผด็จการ ไม่มีแก่นแท้ของที่จะโจมตีระบอบเสียงข้างมากจึงเป็นบรรทัดฐานเดียวของประชาธิปไตยตามคำขวัญใจของคนไทยอย่างนักปรัชญาฝรั่งและอิตาลีที่รู้จักในชื่ออิตาลีให้คนไทยฝ่ายประชาธิปไตย

ได้พัฒนาอำนาจของระบอบปกครองนี้ให้มั่งคั่งกว้างขวางออกไปกว่าระบอบของเสียงข้างมาก

เพราะเสียงข้างมากไม่ใช่สาระสำคัญของประชาธิปไตยทั้งหมดและการประนีประนอมผลประโยชน์ของทุกฝ่ายที่ส่วนรวมต่างหากคือสาระสำคัญที่แท้จริง

การที่เสียงข้างมากเป็นเพียงเสียงข้างมากก็ไม่ได้หมายความว่าเสียงข้างมากนั้นมีความเห็นที่ถูกต้อง แต่อย่างถูกต้องเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงหาพร้อมกันระหว่างเสียงข้างมากและเสียงข้างน้อย

นี่เป็นกระบวนการแสวงหาเห็น เสียงข้างน้อยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเขาจะพิจารณาเหตุผลและข้อเท็จจริงมาเสริมพลังข้อคิดเห็นของตน

เพื่อตั้งคนในเสียงข้างมากไปเปลี่ยนใจหันมามุมคิดกับเขาในภายหลัง ทำให้พลังประชาธิปไตยไม่เคียดขาดเลือก

เวลาอายุขัยขงนามดีของเสียงข้างมากเป็นทางเลือกที่ผิด แต่ไม่ใช่วิธีที่มีทางเลือกอื่นๆ ที่เป็นเสียงข้างน้อยที่ได้มีการศึกษาไตร่ตรองมาอย่างสาครไว้อย่างดี

ประชาธิปไตยจึงเป็นกระบวนการ ไม่ใช่สถานะที่หยุดนิ่งอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นกระบวนการที่แสวงหาทางเลือกกันด้วยเหตุผล ไม่ใช่พวกมากลากไป กระบวนการนี้เกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าปราศจากเสียงข้างน้อยที่กระตือรือร้น

ห้าสิบบวกหนึ่งก็ผิดได้ครบ แต่ผิดแล้วก็ผิด นี่คือสาระสำคัญของประชาธิปไตย คือเป็นระบอบปกครองที่สามารถแก้ไขตัวเองได้ อันระบอบเสียงข้างมากเฉยๆ ไม่สามารถทำได้

จะดูความเป็นประชาธิปไตยของสังคมใด จึงไม่ควรไปดูเสียงข้างมาก แต่ต้องไปดูเสียงข้างน้อยว่าเขายังสามารถทำงานอย่างกระตือรือร้นได้เท่าที่กับกับเสียงข้างมากหรือไม่ ถ้าฝ่ายค้านหรือ

คนที่แพ้โหวตหมดสิทธิ์พูดอะไร หรือต่อต้านมติของเสียงข้างมากต่อไปโดยสงบแล้ว สังคมนั้นก็ไม่ผิดอะไรกับของใคร

หัวหน้าใจจึงได้รับการสนับสนุนจากกำปั้นของเสียงข้างมากย่อมสอนเสียงข้างน้อยในข้อได้รบความเป็นอธรรม

นักปรัชญาฝรั่งอีกคนหนึ่งและที่บอกว่า จะดูความเป็นอารยะของสังคมใด ไม่ใช่ไปดูที่คนมีอำนาจซึ่งมักเสียงข้างมากได้ แต่ต้องไปดูคนอ่อนแอต่างหาก เช่น คนจน เด็ก (ผู้ชายด้วยนะครับ) คนพิการ คนเจ็บป่วย คนแก่ และผู้หญิง เพราะนี่คือคนที่ไม่มีกำปั้นจะไปต่อรบกับใครได้

ลองดูซิว่า สังคมนั้นๆ ปฏิบัติต่อคนอ่อนแออย่างไร จะการรวมของคนอ่อนแอ บอกให้ราษฎรระดับความเป็นอารยะของสังคมนั้นๆ

ผมอยากพูดที่สุดดังไปด้วยซ้ำว่า ความเป็นประชาธิปไตยนั้นอยู่ที่สิทธิอันเท่าเทียมของเสียงข้างน้อยต่างหาก

ฉะนั้น ความคิดของ ส.ว. บางคนที่ว่าควรตั้งโฆษกของวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีเสียงดังออกมา

เพียงเสียงเดียว จึงเป็นความคิดที่ขมแสบทุกสาย

ไม่ต้องมาบอกผมหรอกครับว่ามติของเสียงข้างมากว่าอย่างไร เพราะนี่เป็นวิธีเดิมๆ ถูกกลืนอยู่แล้ว ที่ทั้งกลางคนคนคม เป็นกฎหมายที่หมัดตึงปฏิวัติ แตกหักด้วย แต่ที่สำคัญแก่สังคมและมนุษยชาติก็คือ เสียงข้างน้อยแตกต่าง จึงคัดค้านมตินั้นให้เหตุผลว่าควรไปจึงไม่รับมัน ยกย่องมตินั้น

เพราะนี่คือทางเลือกที่ตรง จึงควรเสมอภาค

นี่เป็นวิธีที่แก้ที่ปัญหาตรงเสียงข้างน้อยโดยตรง ไม่ใช่แก้ที่ปัญหาเสียงข้างมาก โดยที่เสียงข้างน้อยเป็นเพียงเสียงข้างน้อยที่เลือกคนให้แก้ปัญหามาโดยตลอด ย่อมต้องมาถามว่ามติที่รับนั้น หมาย ถึงเสียงข้างน้อยที่ผลของมติของตนและด้วย คนเหล่านั้น ในนั้นเหลือทิ้ง

นี่คือสิ่งที่ควรคิดพิจารณา เห็นมา ว่าวิธีรัฐธรรมนูญของเรา

นี่คือคุณเสรี สุวรรณภานนท์ และเพื่อนร่วมงานของผมเขียนบทความนี้ใน นิตยสารมติชนสุดสัปดาห์ ที่ว่า "เผด็จการประชาธิปไตย" ซึ่งผมได้ส่งไปขอความเห็นจากคุณเสรีโดยที่คุณเสรี ก็ได้รับตอบว่านี่คือเรื่องส่วนตัวของคุณเสรี ไม่ใช่เรื่องของนิตยสาร

คุณเสรี

คุณเสรีจะคิดคนคิดเชื่องช้าออกไปจากบริการของสังคมได้อย่างไร ส่วนใหญ่คือคนอ่อนแออย่างยิงของสังคม เช่น ขาดเงิน (ผมเคยเข้าใจผิดเมื่อระบอบแรกที่เกิดตั้งเข้ามาเมืองไทยว่าออสตินใช้โรคของชนชั้น แต่บัดนี้ผมยอมรับว่าออสตินเป็นโรคของชนชั้นด้วย) และเพราะคิดเชิงทำงานได้ไม่ดีเท่าที่ควรทำให้เงินลงไปอีก ถ้าถูกญาติมิตรทั้งข้างข้างเพราะคิดเชื่อ แต่ผิดทางทางสังคมก็ไม่ใช่หรือ เหตุใดสังคมของคนส่วนใหญ่ซึ่งไม่ได้คิดเชิงต้องคิดกับเขาออกไปจากบริการสาธารณะด้วย

คุณเสรีคนทั้งปวงคือคนทั้งปวงจากโรงไฟฟ้าอุตสาหกรรมแล้วข้ออ้างว่าเพื่อประโยชน์สุขของคนส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก ความพิการทางความคิดของนี่คือฐานของประชาธิปไตยแบบไทยๆนั่นหรือ

ใครคิดกันคุณ คุณก็คิดจะเป็นเสียงข้างน้อยไม่ว่าจะเป็นคนที่ถูกเขียนและอ้างกันทำความหย่อนให้แก่วิถีชีวิต หรือคนที่ไม่เห็นด้วยกับการวางท้อช้า และเสียงข้างน้อยในวิถีคิดแบบประชาธิปไตยคือการปกครองของเสียงข้างมาก" ก็คือคนที่ไม่มีเรื่อง (จนต้องทำประสาสมัครกันทุกรูปแบบ) คนเห็นแก่ตัว, คนรับเงินต่างชาติเสมอ

ผมคิดว่า ในความคิดของคนที่ไม่เข้าใจผิดเรื่องประชาธิปไตยนั้น มักจะมองว่าเสียงข้างมากคือความถูกต้องอย่างที่อิตาลีกล่าวถากเอาไว้ ฉะนั้น ฝ่ายค้านจึงเสมอเสมอ และมีความเป็นมนุษย์น้อยกว่าคนในเสียงข้างมากเสมอ

เหตุฉะนั้น ผมจึงอยากสรุปว่า ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยว่าคือเสียงข้างมากอย่างนี้แหละ ที่นำความรุนแรงมาสู่สังคมไทยอย่างมากทั้งในความคิดและในการกระทำ (ซึ่งก็เชื่อมโยงกันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว)

ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้คำรัฐบาลนี้หรือรัฐบาลก่อนนะครับ แต่ความเข้าใจผิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงนี้เป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมการเมืองของคนไทยจำนวนมากทีเดียว

พูดอีกอย่างหนึ่งคือความโหดร้ายของรัฐบาลที่ดูคล้ายกับการเผาบ้านตีหัวขยาแก่ที่ยากจนบนชั้นเขื่อนปากมูลนั้น มีฐานอยู่ในวัฒนธรรมร่วมสมัยของคนเราเอง

นิตี เอี้ยวศรีวงศ์ : มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ 1076 , วันที่ 2 เมษายน 2544

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายชัยณรงค์ บุญฤทธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ.2513 ที่กรุงเทพมหานคร
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีนิเทศศาสตรบัณฑิตจากภาควิชาการหนังสือพิมพ์ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2537 เคยทำงานเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ข่าวสด
เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวารสารสนเทศ ภาควิชาวารสารสนเทศ
(ชื่อเดิมของภาควิชานี้คือการหนังสือพิมพ์) คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในปี พ.ศ.2541